

Наукові перспективи
Видавнича група

ISSN (print) 2708-7530

DOI: 10.52058/2708-7530-2023-9(39)

НАУКОВІ ПЕРСПЕКТИВИ

СЕРІЯ: "ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ", СЕРІЯ: "ПРАВО",
СЕРІЯ: "ЕКОНОМІКА", СЕРІЯ: "ПЕДАГОГІКА",
СЕРІЯ: "ПСИХОЛОГІЯ", СЕРІЯ: "МЕДИЦИНА"

Миру нашій Україні

Випуск 9(39)

2023

*Громадська наукова організація «Всеукраїнська
Асамблея докторів наук з державного управління»*

Громадська організація «Асоціація науковців України»

у рамках роботи Видавничої групи «Наукові перспективи»

Наукові перспективи

*(Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка»,
Серія «Медицина», Серія «Педагогіка», Серія «Психологія»)*

Випуск № 9(39) 2023

Київ – 2023

ISSN (print) 2708-7530

DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39))

Наукові перспективи: журнал. 2023. № 9(39) 2023. С.719

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 24.09.2020 р. № 1188 журналу присвоєно категорію "Б" із галузей науки: державне управління, право та економіка

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021 № 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології

Рекомендовано до друку Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 26.09.2023, № 6/9-23)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації
Серія КВ № 24436-14376Р від 09.06.2020 р.

Журнал видається за підтримки Міжнародного економічного інституту (Есеніце, Чехія) та КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва"

Журнал заснований з метою розвитку вітчизняного наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні та за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку державного управління, права, економіки, психології, педагогіки та медицини. Видання розраховано на дослідників, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів, магістрів, фахівців-практиків.

Наукове видання включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible.

Головний редактор:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор Всеукраїнської асамблеї докторів наук з державного управління, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, Лауреат премії імені Івана Франка у галузі інформаційної діяльності, Лауреат Всеукраїнської премії «Інновація в освіті — 2018», м. Київ, Україна

Заступники Головного редактора:

Янчук Артем Олександрович — доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, Заступник керівника Апарата Верховної Ради України (Київ, Україна);

Непомнящий Олександр Михайлович — доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук, професор, Дійсний член Академії будівництва України, професор кафедри архітектури і просторового планування Національного авіаційного університету (Київ, Україна). Заслужений будівельник України, Почесний працівник будівництва та архітектури, державний службовець 3 рангу (Київ, Україна);

Дацій Олександр Іванович — доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» (Київ, Україна);

Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна).

Редакційна колегія:

Романенко Євген Олександрович — доктор наук з державного управління, професор, Заслужений юрист України, полковник Генерального штабу Збройних сил України, президент громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна);

Арошидзе Паата — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Державного університету імені Шота Руставелі (Грузія);

Ахметова Лайла Сейсембековна — доктор історичних наук, професор політології, професор кафедри ЮНЕСКО, міжнародної журналістики і медіа в суспільстві факультету журналістики Казахського Національного університету (КазНУ) ім. аль-Фарабі (Казахстан);

Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Балахтар Катерина Сергіївна — здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна);

Бурик Зоряна Михайлівна — доктор наук з державного управління, старший викладач кафедри регіонального управління та місцевого самоврядування Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна);

Вашека Тетяна Володимирівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща);

Вдовіна Олена Олександрівна — кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент кафедри українознавства, культури та документознавства Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна);

Гбур Зоряна Володимирівна — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика (Київ, Україна);

Долгова Олена Миколаївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Гвожджев'єч Сильвія — кандидат наук, кафедра адміністрації та національної безпеки Державної професійної вищої школи ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща);

Головач Наталя Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гудзенко Ганна Володимирівна — кандидат медичних наук, асистент кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);

Гуменикова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придунайської філії Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);

Гечбаія Бадрі Нодаровіч — доктор економічних наук, професор, Асоційований професор Батумського державного університету ім. Шота Руставелі (Грузія);

Дегтяр Андрій Олегович — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління та підприємництва Національного аерокосмічного університету імені М.С. Жуковського, Заслужений діяч науки і техніки України (Харків, Україна);

Дегтяр Олег Андрійович — доктор наук з державного управління, доцент, доцент кафедри менеджменту і адміністрування Харківського національного університету міського господарства ім. О. М. Бекетова (Харків, Україна);

Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна);

Ічанська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

Кайдашев Роман Петрович — доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кобець Дмитро Леонтійович - кандидат економічних наук (доктор філософії), доцент Хмельницького національного університету, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування (м. Хмельницький, Україна);

Коляденко Ніна Володимирівна — доктор медичних наук, доцент, завідувач кафедри медичної психології Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна);

Кошова Світлана Петрівна — кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри управління охорони здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика (Київ, Україна);

Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна);

Лич (Назарук) Оксана Миколаївна — доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);

- Мальцев Дмитро Валерійович** — кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);
- Мельник Володимир Степанович** — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна);
- Мідельський Сергій Людвигович** — професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан);
- Міхальський Томаш** — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща);
- Мовмига Наталія Євгенівна** - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри безпеки праці та навколишнього середовища Національного Технічного Університету «Харківський Політехнічний Інститут» (Харків, Україна);
- Мотренко Тимофій Валентинович** — доктор філософських наук, професор, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом, Академік Національної академії педагогічних наук України (Київ, Україна);
- Нікульчев Микола Олександрович** — доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри історії та права ДВНЗ «Донецький національний технічний університет» (Покровськ, Донецька область, Україна);
- Недбалек Карел** — доктор філософії (PhD) в галузі права, доцент, професор Європейського професійного докторату, MBA, адвокат (Чехія);
- Новак-Каляєва Лариса Миколаївна** — доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри державного управління Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України (Львів, Україна);
- Носирев Олександр Олександрович** — кандидат географічних наук, доцент, доцент кафедри туризму і готельно-ресторанного бізнесу Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (Харків, Україна);
- Орел Марія Григорівна** — доктор наук з державного управління, професор кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);
- Павлов Костянтин Володимирович** — доктор економічних наук, професор, професор кафедри аналітичної економіки та природокористування Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Київ, Україна);
- Пархоменко-Куцевіч Оксана Ігорівна** — доктор наук з державного управління, професор, завідувач кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);
- Перестюк Інга Миколаївна** — кандидат наук з державного управління, доцент кафедри публічного адміністрування Міжрегіональної Академії управління персоналом (Київ, Україна);
- Помиткін Едуард Олександрович** — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (Київ, Україна);
- П'янківська Людмила Володимирівна** – кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення, Державний науково-дослідний інститут МВС України (Київ, Україна);
- Радзіховська Наталія Станіславівна** — кандидат медичних наук, лікар вищої категорії, завідувач відділенням неврології КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м. Києва", асистент кафедри неврології НМУ імені О.О. Богомольця (Київ, Україна);
- Савенко Олена Анатоліївна** - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри менеджменту і права Дніпровського державного аграрно-економічного університету, членкиня громадської наукової організації "Фінансово-економічна наукова рада" (Київ, Україна);
- Ситник Григорій Петрович** — доктор наук з державного управління, кандидат технічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, професор кафедри державного управління Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна);
- Стовба Тетяна Анатоліївна** – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та морського права Херсонської державної морської академії (Херсон, Україна);
- Тимошенко Наталія Юрївна** — кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна);
- Титко Анна Василівна** — кандидат юридичних наук, провідний науковий співробітник Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна);
- Турчинова Ганна Володимирівна** — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна);
- Хохліна Олена Петрівна** — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна);
- Цимбалюк Руслан Степанович** — кандидат медичних наук, доцент кафедри загальної хірургії № 1 Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №2 (Київ, Україна);
- Чернуха Надія Миколаївна** — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна);
- Шапалова Алла Миколаївна** - кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії та історії Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського (Київ, Україна);
- Якимчук Аліна Юрївна** — доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна);
- Яковицька Лада Савелівна** — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна).

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Державне управління»

Романенко Є.О. <i>СТАНОВЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ЗА ЧАСІВ УТВЕРДЖЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ УНС ДИРЕКТОРІЇ</i>	13
Suray I.G. <i>STATE POLICY OF STAFFING FOR PHYSICAL CULTURE AND SPORTS IN UKRAINE</i>	22
Бельська Т.В. <i>ОСНОВНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО САМОВРЯДУВАННЯ</i>	31
Вакуленко В.М., Кондратенко М.В. <i>ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ У ДОВОЄННИЙ І ВОЄННИЙ ЧАС В УКРАЇНІ</i>	41
Валевський О.Л. <i>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ</i>	52
Галкін Д.Г. <i>АНАЛІЗ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ЗАСАД УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД</i>	66
Гасюк І.Л., Баяк М.І. <i>ТЕХНОЛОГІЇ СИСТЕМ ЗАСНОВАНИХ НА ЗНАННЯХ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ</i>	79
Гончарук В.В., Парахненко В.Г. <i>ЕКОЛОГО-ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЛІСОВІДНОВЛЕННЯ</i>	94
Горін А.В. <i>ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА СПОРТУ МОЛОДІ В УКРАЇНІ</i>	107

- Юзефович В.В.** 232
*СУЧАСНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ
В УКРАЇНІ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ В ЄС*

СЕРІЯ «Економіка»

- Harbar Zh.V., Polishchuk I.V.** 243
*INFLUENCE OF CORPORATE CULTURE ON PERSONNEL
MANAGEMENT OF THE ENTERPRISE*

- Krasnyak O.P., Harbar V.A.** 255
*ANALYSIS OF FOOD MARKET DEVELOPMENT AND ENSURING
FOOD SECURITY IN UKRAINE DURING WAR*

- Zalizniuk V.P., LI Huiyi** 263
*ECONOMIC ACTIVITIES OF WHO FROM COUNTERMEASURES
AGAINST COVID-19*

- Атамас О.П.** 276
*СТРАТЕГІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ЗМІН*

- Бикова А.Л., Єфіменко І.В., Козлова І.А.** 284
*ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНИМИ
РЕСУРСАМИ КОМПАНІЇ*

- Білошапка В.С., Демченко В.О.** 297
*АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ НЕПЛАТОСПРО-
МОЖНОСТІ БАНКІВ В КОНТЕКСТІ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ТА
ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ*

- Божидай І.І., Устіловська А.С., Колмакова О.М., Халіна В.Ю.** 311
*ТЕОРИТЕЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ
ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЇЇ
ОЦІНЮВАННЯ*

- Гапєєва О.М., Головка Р.С., Вітютін В.Є.** 322
*ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ
ДІДЖИТАЛІЗАЦІЇ*

- Гуменюк Я.М., Кіндзерський В.В.** 334
*МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ
ЕКОЛОГІЗАЦІЇ АГРАРНОГО СЕКТОРУ: ВИВЧЕННЯ ДОСВІДУ
ЗАРУБІЖНИХ ДЕРЖАВ*

UDC 338.439.02

[https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-255-262](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-255-262)

Krasnyak Olena Petrivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associated Professor of the Department of Economics and International Relations, Vinnitsa Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics, Soborna St., 87, Vinnitsa, 21050, tel.: (096) 459-81-59, <https://orcid.org/0000-0003-1645-1431>

Harbar Victor Anatoliyovych Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Associated Professor of the Department of Economics and International Relations, Vinnitsa Institute of Trade and Economics of State University of Trade and Economics, Soborna St., 87, Vinnitsa, 21050, tel.: (067)984-74-42, <https://orcid.org/0000-0002-5351-7228>

ANALYSIS OF FOOD MARKET DEVELOPMENT AND ENSURING FOOD SECURITY IN UKRAINE DURING WAR

Abstract. The article analyzes the food market in the context of Ukraine's food security. It is indicated that there is currently a growing trend of food shortages and, as a result, an increase in its prices. The interpretation of food security in accordance with the Law of Ukraine "On Food Security of Ukraine" and the draft Law of Ukraine "On the Basics of Food Security of Ukraine" was considered. It was determined that the food market is a complex economic system and combines disparate elements with interests that do not coincide and are vectors of development, which requires the use of a systemic approach to justifying the prospects of its functioning. It was found that the organization of production and provision of the country's population with high-quality food products is the essence of food security and is an integral part of the national security of the country and regions. It was emphasized that Ukraine plays an increasingly important role in the world agricultural market. Currently, Ukraine continues to fulfill its obligations and make a significant contribution to the food security of its partners in the Middle East, Europe, Southeast Asia and North Africa. It is indicated that the war led to a significant increase in the prices of basic food products in the regions and in Ukraine as a whole. It was determined that the problem of ensuring food security of the country and regions directly depends on the results of the agricultural industry. It was emphasized that one of the main directions of ensuring food security is the introduction of effective mechanisms for the formation of food resources based on the economic stimulation of domestic producers and the development of market

infrastructure. The need to intensify Ukraine's cooperation with international and intergovernmental organizations, in particular FAO, regarding the transformation of food systems is substantiated.

Keywords: market, food market, safety, food safety, food products.

Красняк Олена Петрівна кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, вул. Соборна, 87, м. Вінниця, 21050, тел.: (096) 459-81-59, <https://orcid.org/0000-0003-1645-1431>

Гарбар Віктор Анатолійович кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин, Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного університету, вул. Соборна, 87, м. Вінниця, 21050, тел.: (067) 984-74-42, <https://orcid.org/0000-0002-5351-7228>

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ПРОДОВОЛЬЧОГО РИНКУ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. У статті проведено аналіз продовольчого ринку в контексті продовольчої безпеки України. Вказано, що наразі спостерігається зростаюча тенденція нестачі продовольства і, як наслідок, підвищення ціни на нього. Розглянуто трактування продовольчої безпеки згідно з Законом України «Про продовольчу безпеку України» та проектом Закону України «Про основи продовольчої безпеки України». Визначено, що продовольчий ринок являє собою складну економічну систему та об'єднує в собі різноманітні елементи з інтересами, що не збігаються і є векторами розвитку, що вимагає використання системного підходу до обґрунтування перспектив його функціонування. З'ясовано, що організація виробництва та забезпечення населення країни якісними продуктами харчування становить суть продовольчої безпеки та є невід'ємною частиною національної безпеки країни та регіонів. Наголошено, що Україна відіграє дедалі важливішу роль на світовому сільськогосподарському ринку. Наразі Україна продовжує виконувати свої зобов'язання та робити значний внесок у продовольчу безпеку партнерів на Близькому Сході, в Європі, Південно-Східній Азії та Північній Африці. Вказано, що війна призвела до значного зростання цін на основні продукти харчування в регіонах та в Україні в цілому. Визначено, що проблема забезпечення продовольчої безпеки країни та регіонів безпосередньо залежить від результатів діяльності АПК. Наголошено, що одним із основних напрямів

забезпечення продовольчої безпеки є запровадження ефективних механізмів формування продовольчих ресурсів на основі економічного стимулювання вітчизняного товаровиробника та розвитку ринкової інфраструктури. Обґрунтовано необхідність активізації співпраці України з міжнародними й міжурядовими організаціями, зокрема ФАО, щодо трансформації продовольчих систем.

Ключові слова: ринок, продовольчий ринок, безпека, продовольча безпека, продукти харчування.

Introduction. The food market, as a system of economic relations, has a significant impact on the level of food security of the country. The globality of the food problem is manifested in two extremes: some countries suffer from a lack of food and are forced to fight hunger, while others suffer from a surplus of food or excessive consumption. The problem of food security is important for any country and at any time. Its provision is necessary not only from an economic point of view, but also from a social and political point of view. A state that does not ensure food independence cannot feel safe in the world. Ensuring food security includes a number of state measures, carried out with the aim of preventing food crises and manifestations of hunger. Therefore, in the conditions of war, the problem of developing the food market and ensuring the country's food security acquires an urgent and special importance.

Literature Review. Many publications of domestic and foreign scientists are devoted to the analysis of the current state of the food market and ensuring food security of the country, namely: Yu. Kovalenko [1], D. Krylov [3], L. Kucheruk [4], K. Ryabenko [10], O. Skidan [9], R. Stringer [15], O. Trokhimets [10] and others.

The purpose of the article – analysis of the food market in the context of food security of Ukraine.

Results of the study. In recent years, scientists, experts and politicians have increasingly turned their attention to the acuteness of the problem of food security facing the states. And indeed, there is a growing trend of food shortages in the world and, as a result, an increase in its price.

According to the Law of Ukraine "On Food Security of Ukraine", food security is a socio-economic and ecological situation in which all social and demographic groups of people benefit from the constant and guaranteed supply of safe and high-quality food in the necessary quantities and types, necessary and sufficient for the physical and social development of the individual, ensuring the health of the Ukrainian people [8].

Ensuring food security is the state of the country's economy, in which the physical and economic availability of high-quality and safe food for the entire population in the amount necessary for an active and healthy life is guaranteed and

the threshold for food independence of the state is maintained [7].

The Law of Ukraine "On the Basics of National Security of Ukraine" emphasizes that the critical situation with the food supply of the population is a threat to the national interests and security of Ukraine in the economic sphere [6].

As D. Krylov notes, guaranteeing food security in Ukraine as a result of modern challenges becomes much more difficult, which requires additional attention from the state and executive authorities [3].

Food security, O. Kochetkov notes, is the state of the country's food market, which ensures guaranteed access of the entire population to food at any time and in the quantities necessary to continue an active and healthy lifestyle [2].

The food market, being a complex economic system, combines disparate elements with interests that do not coincide and are vectors of development, which requires the use of a systemic approach to justifying the prospects of its functioning.

Food security is a central problem of the national welfare system. Organization of production and provision of high-quality food to the country's population is the essence of food security and is an integral part of the national security of the country and regions. The economic and political situation in the country depends on it. No one can deny that one of the basic needs of every human being is the need for food and security.

Ukraine plays an increasingly important role in the world agricultural market. Almost twenty years ago, Ukrainian grain exports helped feed 40 million people; today it is more than 400 million. In 2019-2021, Ukraine accounted for almost 10% of world wheat exports, 15% of corn exports, 15% of barley exports, and almost 50% of sunflower oil exports [5].

The importance of Ukraine's role was particularly evident during the Covid-19 pandemic, when the global raw material supply chain was disrupted. Currently, Ukraine continues to fulfill its obligations and make a significant contribution to the food security of partners in the Middle East, Europe, Southeast Asia and North Africa.

Food security of Ukraine in general and its subjects, in particular, can be defined as an integral factor in preserving national sovereignty, the main component of the state demographic policy, with the aim of ensuring the quality of high standards of livelihood of the population not only in the medium term, but also in the long term [12].

Food security is a complex concept that usually includes three elements: availability, access and utilization of food.

Before the Russian invasion, the Food Affordability Index (FAI) in Ukraine was 12.4, which means that a person with an average salary could buy 12.4 months of food in their consumer basket.

The current GDP index is 7.7, that is, the purchasing power of the average

consumer in Ukraine has decreased by 37.9%. This shows that Ukrainians' access to food has significantly decreased.

The war in the country led to a significant increase in the prices of basic food products in the regions and in Ukraine as a whole. In the Kherson region, the increase in prices amounted to 29.6%, in the Cherkasy, Mykolaiv, Sumy and Ternopil regions, an increase from 13.1 to 10.3% was recorded. In Ukraine, bread, flour, meat, dairy products, milk and vegetables rose in price by 5.6-34.5%, depending on the type of product [5].

The problem of ensuring food security of the country and regions directly depends on the results of the agro-industrial complex. The state, in particular, regional authorities must take care of food security. This is one of the main goals of economic and agrarian policy.

One of the main directions of ensuring food security is the introduction of effective mechanisms for the formation of food resources on the basis of economic stimulation of domestic producers and the development of market infrastructure.

In the conditions of an unstable economic and social environment, a decrease in the efficiency of the functioning of the agro-industrial complex, the presence of food and environmental security problems in the regions, food markets are of interest. On the one hand, they are a complex system of institutions that organize and facilitate exchange. On the other hand, there are systems of economic relations between economic agents that shape the demand and supply of food.

Ukraine not only meets the needs of the domestic food market, but also acts as one of the main suppliers of agricultural products to the world market. Under these conditions, the prospects for domestic exports of agri-food products in 2023 look favorable, but the military invasion of Russia seriously threatens the supply of food in Ukraine and beyond.

Ukrainian agricultural products are represented in the vast majority of countries in the world and are especially important for the countries of Asia, the countries of the Middle East and North Africa, including Egypt and Lebanon, whose stability is paramount for the region.

The importance of Ukraine for world food security is difficult to overestimate. The UN World Food Program (WFP) notes that before the war, Ukraine produced enough food for 400 million people [13].

According to the estimates of the UN WFP, of the 811 million people who regularly suffer from hunger, 283 million suffer from an acute lack of food, and 45 million suffer from hunger in 43 countries [16]. It is clear that every day the war is bringing millions of the poorest sections of the population closer to starvation, and if the war in Ukraine does not stop, then its consequences may double the declared number.

From March 2, 2022, the United Nations published an urgent appeal for help to Ukraine (FLASH APPEAL UKRAINE) [14], in which it emphasized the serious

deterioration of the integrity of the food system in Ukraine, and as a result, some households face the problem of food security, because family farmers and small-scale agricultural producers are leaving war-torn areas.

The Director General of FAO warned about the possible consequences of the crisis for food security outside of Ukraine, including in countries that to some extent depend on wheat supplies from Ukraine. Therefore, in order to minimize the manifestations of the global food crisis, it is necessary to protect and support the production of agricultural products in Ukraine as soon as possible in the conditions of martial law, taking advantage of the opportunities of Ukraine's influence on global food policy, which it has gained thanks to the achievement of leading positions in the world markets of certain types of agricultural products, as well as the activation of cooperation with international and intergovernmental organizations, in particular FAO, regarding the transformation of food systems [11].

Due to the war, Ukraine in 2023 lost a significant part of its arable land (occupied territories, combat zones, or mined territories). The main task in this period is to solve the food security of Ukraine, so that the available resources are used for the needs of our citizens. The state must satisfy people's food needs, including ensuring a certain level of domestic production.

Conclusion. Therefore, ensuring food security is one of the main directions of the state policy on issues of national security of Ukraine in the economic sphere. The forecast of the Ukrainian economy in 2023-2024 is very uncertain and will depend on many factors, including the cessation of hostilities and the start of reconstruction works.

References:

1. Kovalenko Yu.S. (2004). Naukovi zasady ta osnovni tendentsii formuvannia ahrarnoho rynku v Ukraini [Scientific foundations and main trends of agricultural market formation in Ukraine]. *Ekonomika APK*, 3, 9–29. [in Ukrainian].
2. Kochetkov O.V. (2002). Formuvannia systemy pokaznykiv prodovolchoi bezpeky Ukrainy [Formation of the system of food safety indicators of Ukraine]. *Ekonomika APK*, 9, 142–158. [in Ukrainian].
3. Krylov D.V. (2023). Problemy zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy v suchasnykh umovakh [Problems of ensuring food security of Ukraine in modern conditions]. Retrieved from: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-03-07/2023-7-03-07> [in Ukrainian].
4. Kuchechuk L.V. (2022). Svitova prodovolcha bezpeka: tendentsii ta vyklyky [World food security: trends and challenges]. *Visnyk KhNU imeni V.N. Kapazina. Seriya : Mizhnapodni vidnosyn. Ekonomika. Kpainoznavstvo. Tupyzm*, 16, 34–40. [in Ukrainian].
5. Ohliad prodovolchoi bezpeky ta polityky [Review of food security and policy] : Proiekt z rehuliarnoho monitorynhu prodovolchoi bezpeky ta ahrarnoi polityky u voiennyi chas v Ukraini [Project on regular monitoring of food security and agrarian policy during wartime in Ukraine]. Retrieved from: <https://kse.ua/ua/oglyad-prodovolchoyi-bezpeki-ta-politiki/> [in Ukrainian].
6. Pro natsionalnu bezpeku Ukrainy [About the national security of Ukraine] : Zakon Ukrainy Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> [in Ukrainian].

7. Pro osnovy prodovolchoi bezpeky Ukrainy [On the basics of food security of Ukraine] : Proiekt Zakonu Ukrainy. Retrieved from: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI00A?an=3> [in Ukrainian].
8. Skydan O.V. Prodovolcha bezpeka yak priorityet ahrarnoi polityky: problemy instytutsionalizatsii [Food security as a priority of agrarian policy: problems of institutionalization]. Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok. Retrieved from: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=15> [in Ukrainian].
9. Trokhymets O.I., Riabenko K.M. (2018). Prodovolchyi rynek Ukrainy: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku [Food market of Ukraine: current state and development prospects]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu, 17 (1), 171–178. [in Ukrainian].
10. Ukraina ta hlobalna prodovolcha bezpeka v umovakh viiny [Ukraine and global food security in conditions of war]. Retrieved from: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayina-ta-hlobalna-prodovolcha-bezpeka-v-umovakh-viyny> [in Ukrainian].
11. Franchuk V., Kopytko M., Melnyk S. Zabezpechennia prodovolchoi bezpeky Ukrainy v umovakh minlyvoho bezpekovooho seredovyscha [Ensuring food security of Ukraine in the conditions of a changing security environment]. Retrieved from: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/524/554> [in Ukrainian].
12. Act by giving: WFP Executive Director calls for private sector to «step-up» in a world jolted by Europe's war/ (2022). Retrieved from: <https://www.wfp.org/news/act-giving-wfp-executive-director-calls-private-sector-step-world-jolted-europes-war> [in USA].
13. FLASH APPEAL UKRAINE, HUMANITARIAN PROGRAMME CYCLE MARCH – MAY 2022. Retrieved from: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Ukraine%20Flash> [in USA].
14. Stringer R. Food security in developing countries. Adelaide, CIES, 2001. P. 39. [In Australia].
15. WFP – saving lives, preventing famine. (2021). Retrieved from: <https://www.wfp.org/stories/wfp-saving-lives-preventing-famine> [in USA].

Література:

1. Коваленко Ю.С. Наукові засади та основні тенденції формування аграрного ринку в Україні. *Економіка АПК*. 2004. № 3. С. 19–29.
2. Кочетков О.В. Формування системи показників продовольчої безпеки України. *Економіка АПК*. 2002. № 9. С. 142–158.
3. Крилов Д.В. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки України в сучасних умовах. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-7-03-07/2023-7-03-07>
4. Кучечук Л.В. Світова продовольча безпека: тенденції та виклики. *Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносин. Економіка. Країнознавство. Туризм*. 2022. № 16. С. 34–40.
5. Огляд продовольчої безпеки та політики. : Проєкт з регулярного моніторингу продовольчої безпеки та аграрної політики у воєнний час в Україні. URL: <https://kse.ua/ua/oglyad-prodovolchoyi-bezpeki-ta-politiki/>
6. Про національну безпеку України . Закон України від 31.03.2023 р. № 2469–VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
7. Про основи продовольчої безпеки України : Проєкт Закону України від 08.04.2011 р. № 8370. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI00A?an=3>
8. Про продовольчу безпеку України : Закон України від 22.12.2011 р. № 8370-1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/JF6GI01G?an=3>

9. Скидан О.В. Продовольча безпека як пріоритет аграрної політики: проблеми інституціоналізації. *Державне управління: удосконалення та розвиток* URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/index.php?operation=1&iid=15>.

10. Трохимець О.І., Рябенко К.М. Продовольчий ринок України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 17 (Ч. 1). С. 171–178.

11. Україна та глобальна продовольча безпека в умовах війни. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/ukrayina-ta-hlobalna-prodovolcha-bezpeka-v-umovakh-viyny>

12. Франчук В., Копитко М., Мельник С. Забезпечення продовольчої безпеки України в умовах мінливого безпекового середовища. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/524/554>

13. Act by giving: WFP Executive Director calls for private sector to «step-up» in a world jolted by Europe's war. URL: <https://www.wfp.org/news/act-giving-wfp-executive-director-calls-private-sector-step-world-jolted-europes-war>

14. FLASH APPEAL UKRAINE, HUMANITARIAN PROGRAMME CYCLE MARCH – MAY 2022. URL: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Ukraine%20Flash>

15. Stringer R. Food security in developing countries. Adelaide, CIES, 2001. P. 39.

16. WFP – saving lives, preventing famine. URL: <https://www.wfp.org/stories/wfp-saving-lives-preventing-famine>